BEKKÂR BİN KUTEYBE

Hadîs ve Hanefî fıkıh âlimi. Mısır kadısı idi. Künyesi, Ebû Bekre, asıl ismi; Bekkâr bin Kuteybe bin Esed bin Ebî Bürdea'dır. Sekaf kabilesinden Haris bin Keldeoğullarındandır. Mensûp olduğu kabileden dolayı Sekafî, dedelerinden birine nisbetle Bekravî, doğduğu şehre nisbetle Basrî denilmiş, Kâdı ve Fakîh lakablarıyla anılmıştır. 182 (m. 798) yılında Basra'da doğan Bekkâr bin Kuteybe, 270 (m. 884) yılında Mısır'da vefât etti. Çok kalabalıktan dolayı ertesi günü ikindi vaktine kadar zor defn edilebilen bu mübârek zâtın, Kurafe kabristanındaki kabri başında yapılan duâların Allahü teâlâ katında makbûl olduğunu İslâm âlimleri bildirmektedir. Kabri sevenleri tarafından devamlı ziyâret edilmektedir.

Bekkâr bin Kuteybe, İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe'nin talebelerinden İmâm-ı Ebû Yûsuf ve İmâm-ı Züfer'in herkese nasip olmayan kıymetli meclislerinde bulunmakla şereflenmiş, hafızasını onlardan öğrendiği bilgilerle süslemiş olan Hilâl bin Yahyâ'yı Râzî'den (radıyallahü anh) fıkıh ilmini ve ilm-i şurût'u tahsil etti. Büyük hadîs âlimi Ebû Dâvûd Tayâlîsî ve Zeyd bin Hârûn'dan hadîs-i şerîf öğrenip, rivâyette bulundu.

246 (m. 860) yılında Mısır'a kadı ta'yin edilen Bekkâr bin Kuteybe orada yirmidört sene altı ay onbeş gün kadılık yaptı. Mısır'daki Abbasî vâlisi Ahmed bin Tûlûn, O'nu siyâsete karıştırmak isteyince râzı olmadı. O'nun istediği fetvâyı vermeyince de hapse atıldı. Kâdılığı Muhammed bin Şazân'a devretti. Fakat halk, hapishâneye gelerek O'ndan hadîs okuyup, fetvâ almaya devam etti. Zindanda iken vefât etti.

Mısır'da Hanefî mezhebi âlimlerinin ilmini yayan ve Hanefî fıkh kitablarını tasnif eden âlimlerden olan Bekkâr bin Kuteybe, eserleri ve yetiştirdiği kıymetli talebeleriyle nesillerin sevgisini kazanmış, ilim ve fazîleti övülmüştür. Kendisinden İmâm-ı Ebû

Ca’fer Tahavî fıkıh öğrenmiş, Ebû Avâne ve İbn-i Huzeyme gibi âlimler hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir.

Hergün kendisini hesaba çeker, kendi kendine “Yâ Bekkâr! Sana insanlar geldi. Onların hakkında hüküm verdin. Yarın sen, yaptıkların soruldukta ne cevap vereceksin?” derdi.

> Karşısına gelen da’vâlılara nasîhat eder, onlara; “Fakat, Allahın ahdini (kitaplarındaki Peygamberlere îmân sözünü) ve kendi yemînlerini birkaç paraya satan kimseler (var ya!) İşte onların âhırette hiçbir nasîbi yoktur. Allah onlara kelâmiyle hitâb etmeyecek ve kıyâmet günü onlara merhamet nazarıyla bakmayacak ve kendilerini temize çıkarmayacaktır. Onlar için çok acıklı bir azâb vardır” meâlindeki Âl-i İmrân sûresinin yetmiş yedinci âyet-i kerîmesini okur, arkasından ağlardı.

Bekkâr bin Kuteybe, fıkıh ilmine dâir çok sayıda eser yazmıştır. Eserlerinden Kitâb-uş-şurût, Kitâb-ül-muhâdar, Kitâb-us-sicillât, kit’ab-ul-vesâik ve’l-Uhud en meşhûrlarıdır.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) El-Fevâid-ül-behiyye, sh. 55

2) El-Cevâhir-ül-mudiyye, Varak 52 d

3) Târîh-i Dımeşk, cild-1, sh. Varak 153 b

4) Tabakât-ül-fukahâ, sh. 160

5) El-A’lâm cild-2, sh. 160

6) Mu’cem-ül-müellifîn cild-3, sh. 54

7) Vefeyât-ül-â’yân cild-1, sh. 279, 280

BİŞR-İ HAFÎ

Evliyânın büyüklerinden. Künyesi Ebû Nasr olup, asıl adı Bişr bin Haris Abdurrahmân el-Hafî’dir. Kısaca Bişr-i Hafî olarak tanınmıştır. Bişr-i Hafî Merv şehrinin Bekird bölgesinde 150 (m. 767) senesinde doğmuş, Bağdâd’da yaşamıştır. Hadîs, fıkıh ve tasavvuf ilminde büyük âlimlerden olmuştur. Yedi sandık dolusu hadîs kitabını ezberlemişti. Tasavvufta yüksek makamlara erişmiş olan Bişr-i Hafî (radıyallahü anh) 227 (m. 841) yılında Bağdâd’da vefât etti.

Bişr-i Hafî, devrinin ileri gelen âlimlerinden ilim tahsil etmiş ve hadîs-i şerîf öğrenmiştir, İbrâhîm Sa’d, Abdurrahmân bin Zeyd bin Eslem, Hammâd bin Zeyd, Şüreyk bin Abdullah, Muafa bin İmrân Mûsulî, Abdullah bin Mübârek, Ali bin Müşhir, Îsâ bin Yûnus, Abdullah bin Dâvûd el-Hayrî, Ebû Muâviye ed-Darîr, Zeyd bin Ebi’z Zerga ve daha birçok âlimlerden ilim öğrenmiş ve hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir.

Bişr-i Hafî’den, Nuaym bin Heydâm, Muhammed bin Heydâm; İbrâhîm bin Hâşim bin Muskan, Nasr İbn-i Mansûr, el-Bezzâr, Muhammed bin el-Müsennâ, Sırrî-yi Sekatî, İbrâhîm bin Hâni en-Nişâbûrî, Ömer bin Mûsâ el-Celâ gibi birçok âlini ders almış ve hadîs-i şerîf okumuştur.

Gençliğindeki hatâlardan dönüp doğru yola girmesi şöyle anlatılır: “Birgün, sarhoş bir halde giderken, üstünde Besmele yazılı bir kâğıt buldu, içi sızlayıp yerden aldı. Öpüp, çamurlarını silip, temizledikten sonra, güzel kokular sürüp, evinin duvarına astı. O gece âlim ve evliyâ bir zâta, rü’yâda, “Git Bişr’e söyle! İsmimi temizlediğin gibi seni temizlerim, ismimi büyük tuttuğun gibi, seni büyültürüm, ismimi güzel kokulu yaptığın gibi, seni güzel ederim, izzetime yemîn ederim ki, senin ismini dünyâda ve âhırette temiz ve güzel eylerim” dendi. Bu rü’yâ üç defa tekrar etti. Sabah Bişr-i Hafî’yi arayıp meyhânede buldu. Mühim haberim var diye içerden çağırdı. Bişr geldiğinde “Kimden haber vereceksin?” dedi. “Sana Allahü teâlâdan haber vereceğim” deyince, ağlamaya başladı. “Bana kızıyor mu, şiddetli azâb mı yapacak?” dedi. Rü’yâyı dinleyince arkadaşlarına, “Ey arkadaşlarım! Beni çağırdılar, bundan sonra bir daha beni buralarda göremiyeceksiniz” dedi. O zâtın yanında hemen tövbe etti. Bu anda ayağında